

Antropológusok kongresszusa

A budapesti tudományegyetemen 1881-ben, a világon ötödikként létrehozott Embertani tanszék egyúttal a magyar antropológia megszületésének is fontos dátuma. A hazai antropológusok ennek a nevezetes eseménynek 100. éves évfordulójáról két kongresszuson emlékeznek meg.

Május 28-29 között a dunántúli Bozsokon rendezik a III. Nemzetközi Humánbiológiai Szimpóziumot, amely az ember növekedésének és testalkatának kérdéseivel foglalkozik. A referátumokat philadelphiai, osztrák, holland, francia, indiai, kanadai, jugoszláv, nyugatnémet és szo-

cialista országokbeli kutatók tartják, közöttük magyar antropológusok is.

Június 2-6 között Budapesten, az Eötvös Loránd Tudományegyetemen kerül sor a Centenáris Nemzetközi Antropológiai Kongresszusra. Itt 6 különböző szekcióban 150 előadást tartanak a mintegy 15 országból érkező antropológusok. Az egyes szekciók az ember származásának, kérdéseivel, a kihalt (történeti) népességének antropológiai kutatásának eredményeivel, a ma élő népek biológiai jellegeivel, az ember növekedésének és fejlődésének újabb eredmé-

nyeivel, a testalkat kutatás legújabb tapasztalataival, a kutatási eredményeknek a gyakorlatban való felhasználási lehetőségeivel foglalkoznak. Külön kerekasztal-konferencia lesz, hol a magyar antropológiai kutatások fő területeit foglalkoztatják a szakemberek áttekinteni.

A két kongresszuson a JATE Embertani Tanszékének, a SZOTE Igazságügyi Orvostani Intézetének, Fogklinikájának, Biológiai Intézetének oktatói, valamint a Csongrád megyei KÖJÁL egyik munkatársa összesen 8 előadást tartanak.

Dr. Farkas Gyula

Irodalmi malacságok

A szabadkai Népszínház vendégjátéka

Mit tesz egy jó darabcm: Pajzán históriák. Szezonvég ide, hőhullám oda, beszípiantja a publikumot, mint porszívó a cernát. Pláne, ha mögötte semmi blöff, félrevezető trükk, közönségzsibbasztás. A Pajzán históriák olyannyira pajzánok, hogy el sem képzelhetnők pajzánabbakat, legalábbis nyilvános színelőadás — ehhez képest, teszem azt, szeplőtlen angyalok szűzszéde a Boccacció; a Dekameron úgy ahogy van, kismiska hozzá. „Nagyérdemű látóhallók! — konferálja a Mester étvágygerjesztésre. — Hítvány s jói reménylő társaságunk kegyelmeitek magus színe elé járul, bemutatni szándékozván csokrát pajzán széptörténeteknek... lesz itt minden...”

Főlvonul a stáb, Szabadkáról

Hát, lett. Régi kedves ismerőseink, a szabadkai teátristák, oly élethűen vezették elő a „szerelmi bokrértás, nyeregbe szállás, patkolás” változatos fufangjait, hogy a Kisszínházat szűfőlség megtöltő érdeklődők még a pótszékeken is csak estek-keltek egyik ámulatból a másikba. Szó mi szó, Balzac-unk, a derék Honoré, máskülönben a távszerlem irodalomtörténeti specialistája, igazán tudta (honnán, honnan nem?), mitől döglök a légy. Kései társszerzői — büszkeségünkre magyarok —, Kaló Flórián, Mészöly Dező és nem utolsósorban a komponista Wolf Péter, négy bájosan malac történetét csábították színpadra.

A király kegyese (Póka Éva játssza, legcsábosabb a főlvonultatott hölgykoszorúból) magával az uralkodóval szarvazza föl bamba férjeurát, a prókátort, amely körülményről már az Amphyrion óta tudjuk, megfőllebezhetetlen: akinek Zeusz vagy Jupiter a szeretője, annak férje sem járhat rozszul, előrelép a ranglétrán. Hanem prókátorunk ezúttal kevésbé méltányolja, hogy pénzért vett felesége önként és bevallott örömmel veti alá magát a jus primae noctis feudális szertartásának. Cselhez folyamodik — fehérszínű fölöldoz a bűntetés rajtaveszt; (ha csak meg nem érte neki, hogy további

pénzeszacskóért felesége helyett megkapta annak (olajmornáját). A két malac szerelmes egy szeminarista fiatalember és egy zárdanővendék hajadon nászészakája. Honnan sejtethetők a teendők? Sikertelen próbálkozás után, másnap, külön-külön kitudakolják, s bizony nem haszontalan: a szerelem botanikus kertjében tett tanulmányi kirándulás meggyőzi a fiatalokat, nem mellőzhetik az idősebb generáció gazdag tapasztalatait. A házasság is, akár a sport, bemelegítő edzések nélkül eredménytelen. Aki nem esmért rá a maqára: Pici, a porkoláb, Mondják neki, éjszakai szolgálata idején más ágyában találhatja Picinét. Oda is megy az eszemadta királyi parancsral, meg is tartja a házkubehzetetlen: akinek Zeusz vagy Jupiter a szeretője, annak férje sem járhat rozszul, előrelép a ranglétrán. Hanem prókátorunk ezúttal kevésbé méltányolja, hogy pénzért vett felesége önként és bevallott örömmel veti alá magát a jus primae noctis feudális szertartásának. Cselhez folyamodik — fehérszínű fölöldoz a bűntetés rajtaveszt; (ha csak meg nem érte neki, hogy további

Budapesti vendégek terveztek fordulásra, olajolták-zsírozták a jugoszláviai magyar művészek szekerét. S hogy a „műszaki vizsga” sikeresnek mondható, azért maguk a „járművezetők”, a szabadkai színészek is megtették a magukét. Kerényi Imre rendező baldachinos ágyakban és környékén pörgeti a cselekményt; a színpalak mögött Murinji Mátyás szalonzenekara hangulatos dalokhoz-kuplékhoz asszisztál. Jó pár remek karakteralkítás hozza be a vastapsot. Így Nagy Istváné, aki a második epizódban twistelve teszi a szívet arra nem méltatlan csinos partnernője előtt, miközben fergeteges humorral fricskázza egy feléje ácsingózó vénaszony mócsingos bájjait. Tettszett az ugyancsak több szerepnek bőrében fickándozó Boda Irén, Albert János, Karna Margit, meg persze Pataki László, ki immáron maga is vendégművésze a szabadkai Népszínháznak. A fentebb már említett Póka Évától még annyit, nemcsak csinos, tehetséges, énekelni is tud kellőképpen.

Nikolényi István

Zenei naptár

A MESSIÁS. Az idel filharmoniai évad Händel remekművével, a Messiással zárult csütörtökön este a Zenei színházban. Örömmel nyugtáztuk, hogy az idén — Bach *Lété passiója* mellett — lehetőség volt a szegedi közönségnek e másik nagy barokk oratóriummal is megismerkednie. Ez utóbbi előadás jelentőségét emelte, hogy megszólaltatására — a karmester Wolfgang Bothe (NDK) s két szólista, Andor Éva (szoprán) és Antalffy Albert (basszus) kivételével — szegedi művészek, Lengyel Ildikó (alt), Bárdi Sándor (tenor), valamint a Szegedi Szimfonikus Zenekar, s nem utolsósorban a zenedráma főszereplői, a DÉLEP Szegedi Zenebarátok Kórusa (karigazgató: Molnár László) vállalkoztak.

Hatalmas feladat hárul Händel oratóriumaiban a kórusra. Nemcsak zeneleg probléma megformálni e grandiózus, kontrapunktikus muzsikát, de a tételek igen hangigényesek is, s az énekesektől nagyon kulturált, csiszolt énektechnikát, állóképességet követelnek. Válogatott hangú muzsikusokból álló hivatásos kórus számára is megerőltető a tenornak szép fényű, tiszta, könnyedén megszólaltatott (írott kétvonalas) f, g, a hangokat énekelni. Nem csoda hát, ha a Zenebarátoknak is a tenorban ez problémát jelent. A férfiszólamok (de természetesen minden szólam) hangszínének puhasága, hajlékonysága, az intonáció minősége részben adottság, részben hosszas hangképző munka, gyakorlás eredménye. Az ilyen igényű, nagyméretű alkotás megszólaltatása különösen nehéz próba egy nem hivatásos együttes számára, s a fokozott megemlékezés veszélye természetes velejárója. A koncert-produkció világosan megmutatja, mi történhetett a próbákon. A szólamok biztos, helyenként virtuóz tudásról, s odaadó, jó szándékú megvalósító akaratról tanúskodnak. Am a poszfionikus részeknél (a karfugákban), s még a legközismertebb tételben, a Győzelmi kórusban (Halleluja) is gyakran tapasztalható tempóeltérések, az összpórák hiányosságai vallanak. Egy ilyen nagyszámú kórus szólamainak metrikus ingadozása, ilyen bonyolult szövetű muzsikánál — ha az nincs a próbákon maximálisan összeérlelve — nem róható fel csupán a vendégkarmester vétkének. Az akkordikus homofoniában szerkesztett tételek vagy tételek részletek megszólaltatásánál azonban a kórus össz-

hangzása (a vivőerejű női karral) telt, meggyőzően zenegő, meglepően kifejező volt.

Wolfgang Bothe főként a barokk zene telivér, egészséges életerőtől duzzadó, nagylélegzetű drámai koncepcióját hangsúlyozta. Am, annak a pazarul áradó, minden színben, fényben, természetben elmerülő költői képzetnek gazdagságát, mely Händel pompás zenéjének sajátja, nem sikerült maradéktalanul megmutatnia. A lírai hangvétel érzelmi mélységeivel, érzékeny árnyalataival maradt adó-sunk. A szegedi szimfonikusok meggyőztek már sokkal igényesebb muzsikáló kedvről is. Játékuk precíz, tartása helyenként „elengedte” volt, s disztonálás is előfordult (például a g-moll Ária 50. kíséretében, a hegedűk unisonójában).

A szólisták teljesítménye közül Bárdi Sándor emelkedett ki: a legpontosabban éneklő közreműködő volt. Intelligenciája, mély muzikalitása, formálókészsége, érzelemgazdag, lírai, s drámai kifejező erőben egyformán meggyőző szólamtolmácsolása az est legszebb percei közé tartozott. Andor Éva ízlésesen, szép hangon énekelte Lengyel Ildikó egyébként átélte, őszinte kifejezésvágytól feszülő előadása sajnos nem tudott —

hangjának mesterkelt sötétítése miatt — teljes illúziót kelteni. Antalffy Albert öblös basszusa pedig nem uralta elég mélyen szólamának melizmatikus részeit; kissé modoros előadásmódja nem vált a stílusú előadás előnyére.

LUCZ ILONA ZONGORÁESTJE. A Messiást megelőző napon Lucz Ilona művész tanár zongoraestjét hallgathatták az érdeklődők a Tömörkény István Zeneművészeti Szakközépiskola hangversenytermében. Haydn Esz-dúr szonátáját, s Mozart B-dúr zongora versenyt (K.456) szólaltatta meg, korrektül. (Az utóbbit Huszár Lajos zeneszerző közreműködésével.) A Játékok című, Kurtág György-műből előadott szellemes kis zongoradarabok igen kedvezően érzékeltették a fiatal művésznő zongorázásának kifejező szín- és hangulatérzékenységét. A Bartók Suite (Op. 14.) első s második tételének előadása sikerült leginkább a szerző szelleméhez méltóan. A műsorsort koronázó nagy romantikus műnek, Liszt E-dúr legendájának megformálását, nehéz zongoratechnikai feladataival, szimpatikusan győzte Lucz Ilona, aki szólóestjével szép példát állított növedékeinek.

Berényi Bogáta

Mocsár Gábor

Pajti

Tíz év egy kiskutya életéből

Ismerkedés a kerttel

18. Első két lábával a gödör peremére támaszkodott, a hátsókkal ugrani akart, de sajnos, nem sikerült. Mind a négy lába összecsaplott. Segítségét kérően nézett a gazdájára. „Veled mi van?” Ez — gondolta — félholtra dolgozta magát. Lehajolt érte, öle vette, Pajti hálából képen nyalintotta. Mintha csiszolópapírral dörzsölték volna meg Gazdi arcát, úgy esett ez a hálás nyalintás, Gazdi — ahogy vitte befelé a kis házikóba — a tenyerében érezte a kiskutya rémséges erővel kalapáló szívének ritmusát. „Még szerencse, hogy idejében felébredtem!” S akkor látta, hogy Pajtinak nemcsak a nyelvét, szemét, pofáját lepte be vastagon a homok, hanem mindenét. Hasát, nyakát, hátát, fülét — mindenét. „Mi az áldást tudjak veled csinálni, te szorgalmatos Pajti?” Kitalálta, mit csináljon vele.

Elsőször is bent a házban elébe tett egy kis lábast, tele öntötte friss vízzel. Pajti a tál elé ült — így igaz, nem állt, hanem ült, mert a farradságtól állni nem is tudott volna —, s mind egy cseppig kiitta. Jókora homokréteg maradt a lábás fenekén, Pajti nyelvével került oda, Aztán Gazdi fogott egy ruhakéfé, s úgy, ahogy tudta, kikéféte a szőrzet közül a rengeteg homokot, lett egy fél lapáttal, Pajti ebben is segített: néhány-

szor irgalmatlanul megrázta magát, füleit csatogtatta, abból is csak úgy szikráztak kifelé a homokszemcsék. Aztán a kiskutya óvatosan az ágyba fektetődött, ahol azon nyomban álomba szenderült. Gazdi gondterhelten nézegette, s végre a következőket sütötte ki: „No, majd holnap hazaindulás előtt vizet melegíték, megfürdetlek a mosóteknőben. Így nem állhatunk be otthon a lakásba. Mami szeme elé. El sem tudod képzelni, mit kapnánk, ha így állítanánk be.”

Persze, hogy nem volt semmiféle szemrehányás, amikor a szomszéd autójával hazaérkezett. Volt viszont viharos, szenvedélyes örömkítérés, amikor Pajti Mamival találkozott, csupán az zavarta meg a családi örömmünepet, hogy Mami újra előhozakodott már említett téveszméjével, amely szerint Pajti értelmesen kimondja: „Mam-miii... Mam-miii...”, ami persze Gazdi szerint merő tévedés, mert Pajti nem azt mondja, hogy Mam-miii, hanem azt, hogy Gaz-diii, csak a „z” hangot nem tudja kimondani. Ezen jóízű vitatkoztak, mindketten a maguk igazát védelmezték, ez persze csak Maminak sikerülhetett a Családi Alaptörvény értelmében.

De Gazdi akkor sápadt el igazán, amikor belépett a szobájába. A megdöbbenéstől a földre, illetve a parkettába gyökerezett a lába a látványtól: *rend volt az íróasztalán!* Megpróbált nyugodtan viselkedni.

— Úgy látom, amíg mi odavoltunk, kihasználtad az alkalmat, és kitakarítottál.

— Ki bizony — mondta Mami büszkén, majd nem felvágósan.

— Rendet csináltál az íróasztalomon.

Rendet bizony! Ki tudta volna megállni, hogy azt a szanaszét hányt fertelmes szemétdombot, rendtelenséget meg ne szüntesse, Rendet csináltam.

Minden papír, levél, írka-fírka, jegyzetlap, és még mennyi sok mindenféle szépen rendbe rak-

va, a papírok egymáson, a sarkok összepasszítva...

— Uramisten... — nyögte Gazdi —, most aztán mit hol talállok meg...

Mint valami eltűnt álomkép, révedt fel benne az elmúlt mennyi állapot: minden egymás hegyén-hátán, keresztben, hosszában, de ha kerest valamit, tévedhetetlen biztonsággal odanyúlt, ahol a keresett papír, levél, írka-fírka, jegyzetlap megbújt.

— Inkább azt nézd meg. En mit hol találtam meg!

Mami kihívta Gazdit a konyhába. Megmutatott egy jól teletömött papírzacskót.

— Ezt nézd meg.

A zacskó tartalmát kiborította a konyha kövére. Micsoda zagyalék! Volt ott félig elragott csont, összeszáradt húsmaradványok, kolbászvégek, ceruzavastagságúra összezugorodott virsli-darabok, kiflivégek és egyéb felismerhetetlen miegymások.

— Ezek mik? — kérdezte.

— Ezeket mind Pajti dugdosta el bútorok alá, virágállványok, szekrények, kályhák mögé, mindenféle lehetetlen helyekre. Még szerencse, hogy takarítás közben megtaláltam őket.

Pajti búsan nézte a gyűjteményt. Felismerte: ezeket mind ő dugdosta el, kutyaszokás szerint, szűkösebb időkre. Eldugta, aztán elfelejtette, mit, hová dugott el, Mami azonban tapintatosan, témát váltott, miközben a gyűjteményt összetakarította.

— Gyere, Pajti, a kádba, hadd csutakoljalak le.

Így végződött az első kirándulás, amit még nagyon sok követett, megrázó kalandokkal, de ezekről majd később, a maga idejében számolunk be.

(Folytatjuk.)